

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semenške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 214.

V Ljubljani, v sredo 21. septembra 1887.

Letnik XV.

Čehi in Nemci.

(Dalje.)

Liberalnih Nemcev je stara navada, da zavračajo vse opravičene zahteve nenemških narodov. Če nimajo v rokah državnega krmila ali večine v deželnih zborih, kriče in pišo o zatiranju svoje narodnosti, o krivicah, koje morajo prenašati „ustanovniki habsburške države“. To je stari napev pesmi, ktere besede se ne strinjajo z določbami avstrijskega državnega prava.

Naravno je in umevno, da so mnogi nemški listi s svojega pristranskega stališča tolmačili dr. Riegra objavo v „Politiki“. Glavno glasilo propale ustavoverne stranke, sedanjih nemških Avstrijcev, „N. Fr. Pr.“, piše:

„Željo sprave, ktero je g. Rieger o Binkoštih dejal pod ključ, je češki voditelj zopet spravil na dan. Ne vemo, ali so omeščali g. Riegra Mladocěhi ali „Gaučijade“; dovolj, „ljubljenec naroda“ je v „Politiki“ srčno vzdihnil, naj iščete obe narodnosti na Češkem pravo obliko varstva proti večini. Dr. Rieger je tudi sedaj govoril navadne fraze. Že davno so Nemci predložili Čehom svoje predloge kot varstvo proti zatiranju narodnosti. Ti so: Sodniški in upravni okraji naj se ločijo po narodnostih, pri Praškem nadsodišču naj se ustanovi nemški senat, deželni šolski in kulturni svet naj se razdelita v nemški in češki, konečno naj se v deželnem zboru glasuje po narodnostnih kurijah. Večino teh zahtev so Čehi pod Riegrvim vodstvom brezozirno zavrgli, proti drugim so češki časniki izrekli se glasno: ne! Je li čudno, da celó drugi Slovani očitajo g. Riegru, da on in njegovi tovariši ne želé resne sprave? To velja tudi o najnovejši objavi češkega voditelja, ktero je napisal vsled neprijetnega položaja Staročehov. Ta objava ne more pregovoriti nemških poslancev, da pridejo v deželni zbor, ker tako so sklenili sami, tako želé njihovi volilci.“

Pomenljive so te besede glavnega nemškega glasila. Može, ki so dolgo vrsto let gospodarili v Avstriji, spoznali so, da je nemška hegemonija

protinaravna in protipostavna. „N. Fr. Pr.“ več ne ugovarja enakopravnosti obeh narodov na Češkem. Toda čudne pojme ima o narodni enakopravnosti. Piše namreč: „Nemci na Češkem ne zahtevajo drugih pravic, kakor jih imajo Nemci v vsi Avstriji, to je: enakopravnost. Več ne tirjajo, in to je najmanj, kar morejo zahtevati. Dva milijona Nemcev na Češkem morajo imeti iste pravice, isto stališče, kakor Nemci na Nižje-, Gorenje-Avstrijskem ali na Solnograškem.“ Tu je pač pisec pozabil, da na Češkem, v eni in isti domovini, poleg dveh milijonov Nemcev prebiva že stoletja nad tri milijone Čehov. On ne pozná zgodovinskega razvoja v državnem življenji, niti dejanjskih razmer. Toraj Nemec naj ima po vsi širni Avstriji iste pravice, kakor na Solnograškem! V Tridentu, Kotoru, Lvovu morali bi uradniki sprejemati in reševati nemške vloge edino le v nemščini, dočim mora bóre Slovan celó doma prosjčati za svoje pravice v uradu in drugod! Tako si pač tolmačijo enakopravnost ljudje, ki se spominjajo egiptovskih loncev, ko so imeli v rokah vso oblast ter tlačili in zatirali nenemške narode.

„N. Fr. Pr.“ piše dalje: „Ako sploh moremo misliti na spravo, morajo se Čehi s časoma privaditi misli, da Nemci nimajo od njih ničesa tirjati.“ Smešne so v resnici te besede. Ako nimajo od Čehov absolutno ničesa tirjati, čemu stavijo svoje predloge in zakaj tožijo, da so „Čehi pod Riegrjevim vodstvom zavrgli njihove zahteve?“

Dolgo časa so Nemci imeli večino v češkem deželnem zboru, ob enem je njihova stranka gospodovala na Dunaji; priložnost so imeli staviti svoje predloge. Te bi bili tudi lahko izvršili, češka stranka bi jih ne mogla ovirati. A tega niso storili, ker niso hoteli in tudi ne priznali potrebe narodne sprave.

Mnogo let se Čehi in drugi Slovani vstrajno in neumorno bojujejo za svoje pravo. Nemcem ponujajo v spravo roke, a brez uspeha. V kri in kost je prešla Nemcem stara misel, da so edini gospodarji v Avstriji, vsi drugi narodi zasramovani heloti. Izmislili so si teorijo o kládivu in nákovalu. Nemec naj bi z železno pestjo udrihal po drugih sodržav-

ljanih. To je načelo, ki se je preživelo in povsem nasprotuje enakopravnosti, ktero mi zahtevamo.

(Dalje prih.)

Zdravstveni kongres na Dunaji od 25. septembra do 2. oktobra.

Pred nami leži program šestega mednarodnega kongresa za higijeno in demografijo, oziroma statistiko avstrijskih dežel. Prezanimiv in prevažen se nam zdí. Zanimiv bode radi tega, ker bodo vdeleženci izvan shodovih sej imeli prelepo priliko ogledati si znamenitosti Dunajskega mesta in okolice in se zabavati pri raznih veselicah, ki jih odbor v to svrhu preskrbi. Važen pa bode radi tega, ker se bodo pri raznih dolgotrajnih sejah obravnavali razni, za današnji čas res prav važni predmeti. Radi velikega števila obravnav, ki so jih učenjaki prve vrste obljubili, razdelil je odbor vse predmete v tri oddelke (sekcije).

V I. oddelku pride na vrsto: Obravnava o raznih sistemih kanalizacije; o pitni vodi in vodi za vsakdanjo rabo; kako bi se preskrbela poslopja s solnčno svetlobo in solnčno gorkoto; o napredku električne in plinove razsvetljave; o praksi razkuževanja; o potrebi osamljenih bolnišnic.

V II. oddelku se bode obravnavalo: Kako naj se zdravniško pazi na šolo; pouk o higijeni; postava za varstvo delavcev in zdravstvene razmere po tovarnah; ponarejanje jedil; kako delovati zoper vpijanljive pijače; sleparstvo s tajnimi sredstvi.

V III. oddelku so predmeti: V kaki zvezi je voda z nalezljivimi boleznimi; kolera zadnje 3 do 4 leta v Evropi; varstvo zoper škodljivi vpliv okuženih cunj; zdravstvene razmere na ladijah; mednarodni regulativ pri kužnih boleznih; cepljenje (kôz itd.); nagnjenost raznih človeških plemen do okuženih stvari.

Res mnogovrstne in važne obravnave. Ker se je pa še potem, ko je bil že prvi program izdan, mnogo učenjakov oglasilo, da želé tudi predavati na

LISTEK.

Nekoliko misli z Lurdskega potovanja.

(Dalje.)

Predragi, premili prijatelj!

Tako je prišla najstarejša ura. Mišni zvončki, ki so se iz raznih gostiln oglašali, opomnili so me, da zdaj je ura, ko se po francoski šegi „dejeunira“ ali po domače obeduje. Pri obedu mi je Bog naklonil srečo, da sem se seznanil z nekim bivšim častnikom, ki je italijanski izvrstno govoril. Ta je bil eden tako zvanih hospitalitov. To je namreč društvo, kteremu namen in naloga je, bolnikom, ki se v Lurd pripeljejo, streči, jih v kopel in nazaj v mesto prenašati, jih slačiti in oblačiti pri kopanju itd. V to društvo vpisani so večinoma le gospodje in gospe iz viših stanov. Poleti, posebno pa za časa velikega nacijskega romanja, pridejo na več dni v Lurd, in tu z vso ljubeznijo in potrpežljivostjo izvršujejo svoj blagi posel. Naravno, da se mi je vsled vsega, kar sem zvedel od omenjenega častnika, le še bolj vnela želja vrniti se k jami. S tem, kar sem videl,

nisem bil še nikako zadovoljen. Hotel sem z lastnimi očmi bolnika videti pred ozdravljenjem, kako je v kôpel nesen in potem resnično ozdravljen. Vsaj en tak slučaj moram danes doživeti, pred ne grem iz Lurda. Zatorej se kmalu po obedu zopet pred jamo odpravim.

Da bi mi bil vsak dvom o kaki mogoči slepariji temeljito odstranjen, poprosil sem čuvaja kopeli, da mi je dovolil vstopiti in se kopati. Vse sem si tu noter natanko ogledal; našel nisem nobenih copernij, ne magnetizma, ne drugih kakoršnih koli aparatov, ampak samo čisto vodo, ki je napeljana v vodnjake, izsekane iz živega kamna.

Bilo je ob 1. uri popoldne. Izbral sem si pred kopeljo nekoliko vzvišeno mesto, s kterega mi je bilo mogoče vse pregledati. Brezštevilna množica je tukaj molila in prepevala. To pobožnost vodil je duhoven; vrstile so se litanije, za njimi razne molitve, potem kaka pesem, pa zopet rožni venec; od časa do časa govoril je nekaj budilnih besed, ki so poslušalce kar vžigale; vmes so se ponavljale razne invokacije, posebno: „Marija, zdravje bolnikov, naša Gospa Lurdska, prosi za nas!“ Od časa do časa se je vsa množica na obraz vrgla ter v spokornem duhu tla

poljubovala. Ginljivo je bilo videti, kako Kristusov duh, duh vere, vse ljudi brez razločka pobrati in zediní; tu so vsi bratje, ker vsi so dolžniki pred Bogom, ki je sam Gospod.

Zopet se prične prevažanje bolnikov. To delo so opravljali, kakor sem že zgoraj omenil, hospitalisti, skoro brez izjeme elegantni, zlahtni gospodje in gospe. Pač občudoval sem olikanost in gibčnost, lastno le Francozom, pa tudi ono veselo požrtvovalnost, ktera more izvirati le iz žive vere in ljubezni. Bolniki se iz mesta najpred nesó pred jamo, kjer Marijo prosijo za milost ozdravljenja; večkrat se tudi zgodi, da se bolniki, posebno pri hujših boleznih, prinesó v baziliko pred veliki altar, kjer so med mašo obhajani. Tudi sem videl, da je eden ali drugi hospitalitov sam prejel sv. zakramente ter to pobožnost daroval v prid svojemu varovancu.

Ves prostor pred kopeljo je bil že založen z vozički, nosilnicami in posteljami, na kterih so bolniki sedeli ali ležali, kakor jim je bolezen dopuščala. Eden je bil kruljav, drug vodeničen, tretji škrofulozen, sušičen, slep itd. Bili so pa nekteri bolniki tako izpiti in bledi, da so bili bolj podobni mrtvim, kakor živim, in jim ni druzega manjkalo, kakor dušo

